

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

A határozat száma: Pfv.I.20.565/2018/8.
A tanács tagjai: . Harter Mária a tanács elnöke
 . Mocsár Attila Zsolt előadó bíró
 . Varga Edit bíró
A felperesek: I.rendű felperes neve
 (I.rendű felperes címe)
 II.rendű felperes neve
 (II.rendű felperes címe)
A felperesek képviselője:
 . Czirmes György ügyvéd
 (ügyvéd címe)
Az alperes: alperes neve
 (alperes címe)
Az alperes képviselője:
 . Szatmári Csaba jogtanácsos
 (jogtanácsos címe)
A per tárgya: végrehajtás megszüntetése
A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:
 a felperesek
A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:
 ékesfehérvári Törvényszék
 1.Pf.292/2017/5.
Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:
 ékesfehérvári Járásbíróság
 P.22.735/2015/37.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletnek a II. rendű felperesre és a perköltségre vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezi,

az elsőfokú bíróság ítéletét a 207.V.0983/2012. számú végrehajtás megszüntetését illetően helybenhagyja, mellőzi az alperes elsőfokú perköltség fizetési kötelezettségét, az alperes által fizetendő le nem rótt kereseti illeték összegét 660.000 (hatszázhatvanezer) forintról 330.000 (háromszázharmincezer) forintra, az alperest terhelő végrehajtási költséget 1.674.452 (egymillió-hatszázhetvennégyezer-négyszázötvenkettő) forintról 837.226 (nyolcszázharminchétezer-kétszázhuszonhat) forintra leszállítja,

ezt meghaladóan - az I. rendű felperes vonatkozásában - a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Az elsőfokú és a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségüket a felek maguk viselik.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 440.000 (négy száznegyvenezer) forint fellebbezési eljárási költséget, ezt meghaladóan a peres felek maguk viselik fellebbezési eljárási költségüket.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 550.000 (ötszázötvenezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket, míg az ugyancsak le nem rótt 550.000 (ötszázötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket és a le nem rótt 330.000 (háromszázharmincezer) forint kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperes 2007. szeptember 6-án személyi hitelhez rendszeresített kölcsönigénylési kérelmet juttatott el az alpereshez. Az I. rendű felperes a kölcsönigénylő lap aláírásával elismerte, hogy átvette az alperes általános tájékoztatóját, annak tartalmát megismerte és az abban foglalt hozzájáruló nyilatkozatot megadottnak tekinti. Az általános tájékoztatóban az alperes arra hívta fel az ügyfelei figyelmét, hogy a deviza alapon nyilvántartott kölcsönök esetében a havi törlesztő részletek nagysága a deviza kamatlábak és az árfolyamváltozások miatt változhat és kitért arra is: figyelembe véve a gazdasági környezet változásait valószínűsíthető, hogy az ügyfél havi törlesztő részlete, illetve a hátralévő tartozása emelkedni fog, ezért abban az esetben válassza csak a deviza alapú hitelkonstrukciót, amennyiben jövedelme vélelmezhetően lépést fog tartani a várható árfolyamváltozásokkal, tekintettel arra, hogy az árfolyamváltozásból eredő minden kockázat az ügyfelet terheli.
- [2] A 2007. szeptember 12-én megkötött „személyi kölcsönszerződés deviza alapon nyilvántartott kölcsönökhöz” elnevezésű szerződést alapján az alperes 8.000.000 forintnak megfelelő, a folyósítás időpontjában érvényes árfolyamon kalkulált CHF-ben nyilvántartott szabad felhasználású kölcsönt nyújtott az I. rendű felperesnek. A kölcsön - szerződéskötéskor érvényes - induló havi törlesztő részlete a szerződés megkötésének napján érvényes árfolyammal kalkulálva 59.024 forint volt, amelyet az alperes hirdetményében közzétett díjak és az árfolyamtartalék növelt. A havi törlesztő részlet összege a folyósítás és a szerződés aláírásának idején

irányadó deviza árfolyam változásainak függvényében változhatott. A szerződés egyes kikötéseit a szerződéshez mellékelte SZÁFSZ07 jelölésű általános szerződési feltételek rendezték. Az SZÁFSZ07 jelölésű általános szerződési feltételek átvételét az I. rendű felperes a szerződés aláírásával elismerte és tudomásul vette az abban foglaltakat, valamint azt, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot teljes mértékben ő viseli.

A szerződő felek 2007. szeptember 13-án közjegyzői okiratba foglalták a kölcsönszerződést és megállapodtak abban, hogy az alperes SZÁFSZ07 megjelölésű, a szerződés általános feltételeiben rögzített, az egyedi szerződésre is vonatkozó szabályok közül melyeket teszik az egyedi szerződés részévé. Az egyedi szerződés részévé tették továbbiak mellett azt, hogy az alperes a havonta esedékes törlesztő részlet kalkulálásakor az aktuális árfolyamon felül árfolyam tartalékot számol fel, melynek célja az árfolyam változásaiból adódó eltérések mérséklése. Az árfolyam tartalék összege a következő árfolyam periódusban kerül elszámolásra, mértéke pedig a mindenkor hatályos hirdetményben kerül megjelölésre. Az árfolyamváltozásból eredő különbözet olyan módon kerül elszámolásra, hogy ha a különbözet túllépi a meghatározott árfolyamtartalék összegét, akkor a következő fizetési periódusban az alperes ezen túllépés összegével az esedékes törlesztő részlet összegét megnöveli, míg abban az esetben, ha az árfolyam változásából eredő különbözet nem éri el az árfolyamtartalék összegét, akkor a következő fizetési periódusban ezen maradvány összegével a következő törlesztő részlet összege csökkenni fog.

Az I. rendű felperes kölcsöntartozásának visszafizetéséért a II. rendű felperes jelzálog-kötelezettséget vállalt, emellett a felek vételi jogot alapítottak a II. rendű felperes ingatlanára az alperes javára.

Az alperes 2009. február 2-án azonnali hatállyal felmondta a kölcsön jogviszonyt a törlesztő részlet megfizetésének elmaradása miatt, 2012. április 19-én pedig a közokiratok záradékolásával végrehajtást kezdeményezett a felperesek ellen. Az I. rendű felperes elleni végrehajtás ügyszáma 207.V.0984/2012., a II. rendű felperes elleni végrehajtás ügyszáma 207.V.0983/2012.

A felperesek keresete, az alperes védekezése

- [3] A felperesek keresetükben az ellenük indult végrehajtás megszüntetését kérték Arra hivatkoztak, hogy a végrehajtani kívánt követelés nem jött létre érvényesen, mert a kölcsönszerződés sem jött létre, de ha mégis létrejött, akkor semmis, mert a kölcsön összegét csak forintban határozták meg, devizában nem, az árfolyamrés alkalmazása tisztességtelen, a devizában nyilvántartás jogszabályellenes, az általános szerződési feltételt nem írták alá, az alperes késedelme miatt a felmondás jogellenes, nincs elmaradt tartozásuk, nem estek késedelembe, az alperes kockázatbiztosítási szerződést kötött, amely alapján a biztosító fizetett az alperesnek, az árfolyamkockázatról az alperes nem adott

tájékoztatást, mindemellett elmaradt a tájékoztatás az árfolyamváltozás irányát érintően és a „tőzsdei fogadás” tekintetében. További érveik szerint a kölcsönszerződés lehetetlenülés folytán megszűnt, illetve az alperes miatt is késedelembe esett, mert nem vizsgálta folyamatosan az I. rendű felperes hitelképességét, az alperes késedelme viszont kizárja a felperesek késedelmét.

- [4] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azzal érvelt, hogy létrejött a vitatott szerződés, érvényes is, melyből következően a végrehajtani kívánt követelés érvényesen létrejött.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletével megszüntette a felperesek elleni végrehajtásokat. Ítélete indokolásában leszögezte: létrejött a kölcsönszerződés, a szerződő felek meghatározták a szerződés tárgyát és a kezdő törlesztő részlet összegét is, egyes költségek és díjak meghatározásának elmaradása azt eredményezi, hogy azokat az alperes nem számíthatja fel. Az árfolyamrész és az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezések minősülhetnek tisztességtelennek, de ezeket a kérdéseket a DH 1 és 2 törvények rendezték. A felperesek nem bizonyították azt, hogy az alperes tudott volna a CHF árfolyam jelentős emelkedésének lehetőségéről, a szerződő fél teljesítőképességének megszűnése nem okozhatja a kölcsönszerződés lehetetlenülését, és az alperes késedelme sem állapítható meg. Az elsőfokú bíróság a végrehajtások megszüntetése iránti igényt azért találta indokoltnak, mert az alperes a devizahitel konstrukció hátrányaival kapcsolatos tájékoztatása nem tekinthető az átlagos fogyasztó részére adott világos és érthető tájékoztatásnak, ebből következően tisztességtelen, s mivel az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezés a szerződéses főszolgáltatás körébe tartozik, annak tisztességtelensége a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezi.
- [6] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú ítéletet és elutasította a keresetet. Ítélete indokolásában hangsúlyozta a másodfokú bíróság: az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás hiányosságán túl további érvénytelenségi okot nem talált megalapozottnak. Mivel az elsőfokú ítélet ellen csak az alperes fellebbezett - a felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték, emellett utaltak a C-186/16. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletre és arra, hogy az árfolyamkockázatból eredő költségek becslése sem történt meg - a másodfokú bíróságnak kizárólag az árfolyamkockázatból eredő tájékoztatást illetően kellett felülvizsgálnia az elsőfokú döntést, azt is figyelembe véve, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján hivatalból észlelhető semmisségi okot nem talált.

Rámutatott a másodfokú bíróság: a C-186/16. számú ügyben hozott ítélet nem tartalmaz rendelkezést arra nézve, hogy a pénzügyi intézménynek az árfolyamváltozás mértékéről és az árfolyamváltozás mögött meghúzódó gazdasági eseményekről is tájékoztatást kellene nyújtania, egyébként is a hivatkozott ítélet más tényálláson alapul. A perbeli esetben sem kellett az alperesnek a deviza árfolyamváltozás várható mértékére és a gazdasági folyamatok lehetséges hatására vonatkozó tájékoztatást nyújtania, a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. A perbeli esetben a devizakockázatra vonatkozó, az árfolyamváltozás lehetőségéről való tájékoztatás az alperes részéről megtörtént, annak a törlesztő részletekre gyakorolt hatásáról szintén megfelelő tájékoztatást kaptak a felperesek. Az I. rendű felperes 2007. szeptember 6-án úgy nyilatkozott: elismeri, hogy az alperes általános tájékoztató levelét átvette, annak tartalmát megismerte, az abban foglalt hozzájáruló nyilatkozatot megadottnak tekinti. Az ezt követően 2007. szeptember 12-én megkötött kölcsönszerződés 11. pontjában egyértelműen kijelentette, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot teljes mértékben viseli. A kölcsönszerződés feltételeit megismerte, a kölcsönszerződéshez mellékelte általános szerződési feltételeket átvette, az abban foglaltakat tudomásul vette. Mind az előzetes tájékoztatás, mind a kölcsönszerződés tartalmilag helyes tájékoztatást adott a felperesek mint fogyasztók részére a deviza árfolyamváltozásból eredő lehetséges következményekről, illetve a kockázatviselésről. Ebből következően abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy olyan körülmények között tájékoztatta-e az alperes a felpereseket, ami miatt esetlegesen a tájékoztatás nem átlátható módon történt, ami miatt az tisztességtelen. A kölcsönigénylés és a hozzá kapcsolódó általános tájékoztató kellően tagolt ahhoz, hogy az átlagosan tájékozott fogyasztó azt figyelmesen átolvassa, azok tartalma kellő odafigyelés mellett megismerhető volt. Az alperes tájékoztatása nem tisztességtelen, az átlagos fogyasztó számára világos és érthető. A DH 1 és 2 törvények az árfolyam különbözetből adódó kérdéseket rendezték, az árfolyamváltozás mértékének becslése nem lehetséges, nem volt kötelezettsége az alperesnek. Alaptalan a felperesek érvelése, mely szerint a DH törvények hatálya ne terjedne ki a perbeli kölcsönszerződésre.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [7] A jogerős ítélet ellen - hatályon kívül helyezése és az elsőfokú ítélet helybenhagyása iránt - a felperesek terjesztettek elő

felülvizsgálati kérelmet. Azzal érveltek, hogy a nemzeti bíróságoknak hivatalból kell vizsgálniuk a szerződések semmisségét, azonban a másodfokú bíróság e kötelezettségének nem tett eleget, a jogszabályokat nem a céljuknak, az Alaptörvénybe foglalt céloknak megfelelően értelmezte, vagy egyáltalán nem alkalmazta és figyelmen kívül hagyta a C-186/16. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatot. Az alperes nem tájékoztatta őket a rendelkezésére álló szerződési akaratot befolyásoló körülményekről, a CHF/HUF árfolyamának előre látható és őket hátrányosan érintő változásról, a kölcsönszerződés tartalma alapján tőzsdei fogadásnak minősül és elmaradt a devizakölcsön-nyilvántartás szabályainak ismertetése is. Az alperes nem tájékoztatta őket a szükséges mértékben a lényeges és általa ismert feltételekről. A másodfokú bíróság nem tárta fel a tényállást, okszerűtlen következtetésekre jutott. A kockázat mértéke kapcsán is lehetett volna becslést adni, ennek kötelezettségét a régi Hpt. 213.§ (1) bekezdésének b) pontja előírta, illetve ilyen irányú kötelezettség állapítható meg a BH 1995. 414. számon közzétett jogesetben foglaltak alapján is. Az Alaptörvényben megfogalmazott „józan ész szerinti” értelmezésnek ellentmond a jogerős döntés azzal, hogy tisztességesnek tartja az alperes által sem ismert mértékű, az őket terhelő korlátlan felelősségvállalást jelentő korlátlan árfolyamváltozás áthárítását. Ugyancsak ellentmond az alaptörvényi követelménynek a régi Ptk. 209.§ (5) bekezdésének értelmezése, hiszen nem lehet egy szerződéses kikötés világos, amikor nem tudja az adós, hogy mennyi a pontos tartozása és nem lehet érthető, ha a hitelező sem tudja, hogy a jövőbeni árfolyamváltozás mennyiben fogja befolyásolni a tartozást. A Budapesti Árutőzsde rendelkezésére állt olyan árfolyamváltozási adat, amely alapján 2004-ben előre meg tudták határozni, hogy 2014-ben mennyi lesz a CHF/HUF árfolyama, ezt az alperes is ismerte, de a változás irányáról hallgatott. Változtatlanul állították, hogy a perbeli kölcsönszerződés nem tartozik a DH törvények hatálya alá, a DH 2 törvény 37.§ (2) bekezdése által adott felhatalmazás alapján általános jogcímenek támadták a szerződést, a jogszabályi rendelkezést a bíróságok figyelmen kívül hagyták. Az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy őket minden lényeges körülményről előzetesen kioktatta a szerződés kapcsán: lényeges körülmény az árfolyamváltozás iránya, a tőzsdei fogadás tartalmú szerződés, a devizakölcsön nyilvántartás jogszabályellenes vezetése, a biztosítási kártérítés felvétele, mindezeket azonban az alperes elhallgatta. Álláspontjuk szerint a bíróságok a keresetüket hatáskör hiányában bírálták el. Az, hogy a lényeges kérdésekben nem egyeztek meg az alperessel, kizárja a szerződés létrejöttét. A perbeli szerződés látszatszerződés, színlelt, mert nem kölcsönszerződés, hanem tőzsdei fogadás, amely mögött nincsen érvényes szerződés, mégpedig azért nincs, mert a lényeges és az általuk lényegesnek minősített kérdésekben nem kaptak előzetes tájékoztatást. A másodfokú bíróság szakkérdésben foglalt állást, szakértő igénybevétele nélkül. Hangsúlyozták: a

szerződési tartalom az elsődleges, a mellékletekben foglaltak nem pótolják a szerződés hiányait. A másodfokú bíróság a kölcsönszerződést tartalmilag nem vizsgálta, ennek ellenére kijelentette, hogy nem tőzsdei fogadás, a C-51/17 előzetes döntéshozatali eljárás kizárása kapcsán pedig megsértette a szabad bizonyítás elvét. A hitelintézet kötelezettsége a szerződésben foglaltak megvalósulásának figyelemmel kísérése, az adós fizetőképességének vizsgálata és amennyiben ebben kedvezőtlen változás áll be, az együttműködési kötelezettség körébe tartozik a törlesztő részlet arányos, teljesíthető mértékű meghatározása vagy a futamidő meghosszabbítása. Megismételték, hogy az alperes a régi Ptk. 302.§-ában foglaltak alapján késedelembe esett és utaltak arra: a régi Ptk. 239/A.§ (1) bekezdése alapján a fél a szerződés vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítását a bíróságtól anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség következményeinek alkalmazását is kérné. Végezetül előadták, hogy a perköltség mértékének megállapítása sérti az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39.§-ában foglaltakat.

- [8] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Hangsúlyozta, hogy az árfolyamváltozás lehetőségéről megfelelően tájékoztatta a felpereseket, a tájékoztatás nem tisztességtelen, az átlagos fogyasztó számára átlátható módon történt, az árfolyamváltozás várható mértékének becslése nem volt lehetséges, az árfolyam különbözetből eredő kérdéseket a DH 1 és 2 törvények rendezték.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [9] A felülvizsgálati kérelem részben, a II. rendű felperes vonatkozásában alapos.
- [10] A Pp. 270.§ (2) bekezdésében és a 275.§ (3) és (4) bekezdéseiben foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.
- [11] Előrebocsátja a Kúria, hogy a felülvizsgálati kérelembe foglalt többirányú érvelés ellenére kizárólag abban a kérdésben lehetett állást foglalnia, hogy az alperes megfelelő tájékoztatást nyújtott-e a felpereseknek az árfolyamkockázatot illetően, a felperesek alappal gondolhatták-e úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őket csak korlátozott mértékben terheli.
- A Kúria a további felülvizsgálati érvekkel nem foglalkozhatott érdemben, mert a Pp. 270.§ (2) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati eljárás tárgya annak vizsgálata lehet, hogy a jogerős ítélet valamely rendelkezése jogszabálysértő-e, melyből következően a felülvizsgálati kérelemben nem lehet olyan tényre, vagy körülményre hivatkozni, illetve nem lehet olyan új jogi érvelést előterjeszteni, amely fellebbezés hiányában nem volt tárgya a másodfokú eljárásnak és ezért a jogerős ítélet erre vonatkozó döntést és indokolást nem tartalmaz.
- Az adott esetben az elsőfokú bíróság helyt adott a felperesek keresetének és megszüntette az ellenük indított végrehajtást, de az árfolyamkockázatról történő tájékoztatás hiányosságán túl a további érvénytelenségi okok egyikét sem találta alaposnak, viszont az elsőfokú ítélet ellen csupán az alperes fellebbezett, a felperesek az elsőfokú ítélet indokolása ellen jogorvoslattal nem éltek, fellebbezési ellenkérelmet terjesztettek elő, amelyben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Ebből következően a másodfokú bíróságnak csupán az árfolyamkockázat kérdésében kellett állást foglalnia, a keresetben előadott egyéb érvénytelenségi okokat nem vizsgálta, ezért azokra vonatkozóan a jogerős ítélet döntést és indokolást nem tartalmaz, tehát a további érvénytelenségi okok a felülvizsgálati eljárásnak sem lehetnek tárgyai.
- [12] A felülvizsgálati érveléssel ellentétben a másodfokú bíróság döntése során figyelemmel volt a C-186/16. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletre, azonban azt állapította meg, hogy a hivatkozott ítélet a perbelitől eltérő tényálláson alapul. A másodfokú bíróság ítéletének indokolása tartalmazza azt a megállapítást is, hogy hivatalból észlelhető semmisségi okot a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem talált.

[13] A Pp. 270.§ (2) bekezdésének, valamint a Pp. 275.§ (3) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati eljárás keretében akkor vizsgálható a bíróság mérlegelésének körébe tartozó kérdés, ha az ügy érdemi elbírálására is kiható jogszabálysértés történt: a Pp. 163.§ (1) bekezdésével ellentétesen – a per eldöntése szempontjából lényeges körülmények tisztázására azért nem került sor, mert a bíróság a bizonyításra kötelezett fél (Pp. 164.§) részére a bizonyítási indítvány előterjesztését nem tette lehetővé, a bizonyítatlanság következményeit – a Pp. 3.§ (3) bekezdésének megsértésével – a bizonyításra kötelezett fél ellenfelének terhére értékelte, vagy a felvett bizonyítás eredményéből – figyelmen kívül hagyva a Pp. 206.§-ának rendelkezéseit – a logika szabályait megsértve következtetett a jogvita elbírálása szempontjából lényeges tényekre.

Az adott esetben a másodfokú bíróság az árfolyamkockázatra és az annak viselésére vonatkozó tájékoztatás körében az I. rendű felperest illetően okszerűen értékelte a rendelkezésére álló bizonyítékokat, azonban a II. rendű felperes esetében megalapozatlanul jutott a következtetésére.

[14] A kölcsönhöz az I. rendű felperes kívánt hozzájutni, ennek érdekében állította ki a kölcsönigénylő lapot, melynek aláírásával elismerte, hogy átvette az alperes általános tájékoztatóját, annak tartalmát megismerte, az abban foglalt hozzájáruló nyilatkozatot megadottnak tekinti. Az alperes az általános tájékoztatóban felhívta az ügyfelei, így az I. rendű felperes figyelmét, hogy a deviza alapon nyilvántartott kölcsönök esetén a havi törlesztő részletek nagysága a deviza kamatlábak és az árfolyamváltozások miatt változhat. A tájékoztató szerint: valószínűsíthető, hogy az ügyfél havi törlesztő részlete, illetve tartozása emelkedni fog, ezért csak abban az esetben válassza a deviza alapú hitelkonstrukciót, amennyiben jövedelme vélelmezhetően lépést fog tartani a várható árfolyamváltozásokkal, tekintettel arra hogy az árfolyamváltozásból eredő minden kockázat az ügyfelet terheli. Az I. rendű felperes a kölcsönszerződésről készült okirat aláírásával tudomásul vette, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot teljes mértékben ő viseli. Az I. rendű felperes és az alperes abban is megállapodott, hogy az alperes a havonta esedékes törlesztő részlet kalkulálásakor az aktuális árfolyamon felül árfolyamtartalékot számol fel, az árfolyamtartalék célja az árfolyamváltozásból adódó eltérések mérséklése volt.

Mindezeket számba véve helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az alperes kellő tájékoztatást adott az I. rendű felperesnek a deviza-árfolyamváltozásból eredő lehetséges következményekről, illetve a kockázatviselésről. Ahogyan arra a 6/2013 PJE határozat 3. pontjához fűzött indokolás rámutatott: a tájékoztatás nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére.

- [15] A II. rendű felperes a jelzálog-kötelezettség és a vételi jog alapításának terhét az I. rendű alperes kölcsöntartozásához kapcsolódóan biztosítékként vállalta. A rendelkezésre álló iratok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a kölcsönigénylő lapot kizárólag az I. rendű felperes írta alá, az alperes általános tájékoztatójában foglaltakat csupán az I. rendű felperes ismerte meg, az alperes az árfolyamkockázatot illetően tájékoztatást nem adott a II. rendű felperesnek. A rendelkezésre álló iratok szerint a II. rendű felperes nem ismerte meg az általános tájékoztatóban foglaltakat és nem hívták fel a figyelmét a szerződés általános feltételeit tartalmazó (SZÁFSZ07 jelzésű) okiratra sem. **L.A.** tanúvallomása sem tartalmaz adatot arra vonatkozóan, hogy a II. rendű felperes az árfolyamkockázatról és annak viseléséről tájékoztatást kapott volna.
- [16] A régi Ptk. 205.§ (3) bekezdése alapján a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek és figyelemmel kell lenniük egymás jogos érdekeire. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések esetén hiányzik a felek között az információs egyensúly, melynek ellensúlyozására a régi Hpt. 203.§-a speciális többlet-tájékoztatási kötelezettséget írt elő a pénzügyi intézmények számára. Eszerint a pénzügyi intézmény egyértelműen és közérthetően köteles ügyfeleit, illetve jövőbeni ügyfeleit a pénzügyi intézmény által nyújtott szolgáltatások igénybe vételének feltételeiről, valamint e feltételek módosulásáról tájékoztatni. A 2005. január 1. után lakossági ügyféllel megkötött devizahitel nyújtására irányuló, illetve ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmazó szerződéseknel a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolja. Ennek az ügyfél által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre. A tájékoztatásnak tehát ki kellett terjednie az árfolyam változásának lehetőségére és arra, hogy annak hatása lehet a törlesztő részletekre (6/2013. PJE jogegységi határozat III.3. pont).
- Az öt terhelő tájékoztatási kötelezettséget illetően az alperes a jogszabályi rendelkezéssel (a régi Hpt. 203.§-ával) és a 6/2013. számú jogegységi határozatban foglaltakkal azonos álláspontját fejtette ki az elsőfokú eljárásban benyújtott P.15. sorszámú beadványában, továbbá az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésének 5. oldalán, ennek ellenére a II. rendű felperesnek a szükséges tájékoztatást nem adta meg.
- [17] A 2/2014. PJE jogegységi határozat 1. pontja értelmében a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli a főszolgáltatás körébe

tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása miatt a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen.

Ha tehát a fogyasztó a jogszabály által előírt tájékoztatást megkapta, a kockázatfeltáró nyilatkozatot aláírta, akkor azt - az ellenkező bizonyításáig - úgy kell értékelni, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terhelő volta számára világos és érthető volt, illetve annak kellett lennie. A pénzügyi intézménynek kell bizonyítania, hogy a fogyasztó tájékoztatása ilyen módon megtörtént. Amennyiben azonban az árfolyamkockázat korlátlan viselésének szerződési rendelkezése a fogyasztó számára a pénzügyi intézménynek felróható okból nem volt világosan felismerhető, illetve érthető, fennállnak a szerződés tisztességtelensége megállapításának a feltételei. A szerződés a nem megfelelő (téves, félreérthető, nem egyértelmű) tájékoztatással érintett rendelkezése tisztességtelen, amely a szerződés részleges vagy teljes érvénytelenségét eredményezi. A szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen a tájékoztatás elmaradása miatt is, melynek következtében a szerződés jogszabálysértő.

- [18] Az előzőekből kitűnően az alperes nem bizonyította, hogy a II. rendű felperesnek megadta volna a jogszabály által előírt tájékoztatást és arra sem merült fel adat, hogy a II. rendű felperes kockázatfeltáró nyilatkozatot írt volna alá. A vételi jogot alapító szerződés 2. pontjában a II. rendű felperes elismerte, hogy a kölcsönszerződés tartalmát ismeri, azonban önmagában ez a nyilatkozat nem értelmezhető akként, hogy az árfolyamkockázatot illetően a II. rendű felperes megkapta volna az alperestől a szükséges tájékoztatást.

A tájékoztatási kötelezettség elmulasztása miatt a jelzálogszerződés sérti a régi Hpt. 203.§-át, így - tekintettel arra is, hogy a II. rendű felperes a végrehajtás korlátozását nem igényelte, kifejezetten annak megszüntetését kérte, ezért a jelen perben részbeni érvénytelenség esetén sem alkalmazható jogkövetkezményként a végrehajtás korlátozása - a II. rendű felperes zálogkötelezett elleni végrehajtás megszüntetése indokolt.

- [19] Mindezekre figyelemmel a Kúria a Pp. 275.§ (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet az I. rendű felperes vonatkozásában a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, azonban a II. rendű felperes vonatkozásában hatályon kívül helyezte és a II. rendű felperes vonatkozásában az elsőfokú bíróság keresetnek helyt adó, tehát a végrehajtást megszüntető rendelkezését - indokolásbeli eltéréssel - helybenhagyta.

Záró rész

- [20] Az I. rendű felperes felülvizsgálati kérelme eredménytelennek, a II. rendű felperes felülvizsgálati kérelme eredményesnek bizonyult, melynek következtében a felperesek és az alperes viszonylatában a pernyertesség- és vesztesség aránya egyenlővé vált. Megjegyzi a Kúria: a II. rendű felperes zálogkötelezett, azonban a rendelkezésre álló iratokból nem lehetett megállapítani a zálogtárgy értékét, és ebből következően a II. rendű felperesre irányadó végrehajtási ügyértéket sem. A végrehajtási ügyérték a 2012. december 8-i adat szerint 19.610.336 forint volt, de a perben korábban eljáró bíróságok 11.000.000 forint pertárgyértéket vettek alapul. A Kúria egyéb adat hiányában elfogadta számításának alapjául a korábban eljáró bíróságok által alkalmazott - a peres felekre kedvezőbb - pertárgyértéket.
- [21] A Kúria a jogerős ítélet perköltség-rendeletét hatályon kívül helyezte, ezzel a másodfokú bíróság perköltség-rendeletei hatálytalanná váltak.
- [22] Az elsőfokú eljárás költségeit illetően a Kúria a következőképpen rendelkezett: a pernyertesség- és vesztesség egyenlő aránya miatt az elsőfokú bíróság által megállapított végrehajtási költség fele összegének - a II. rendű felperest érintő részének - megfizetésére köteles az alperes, de az alperesnek nem kell elsőfokú perköltséget fizetnie a II. rendű felperes javára, így az elsőfokú eljárásban felmerült saját költségüket a felek maguk viselik. Az alperes az elsőfokú ítélet - részbeni - helybenhagyása miatt a felperesek teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt kereseti illeték fele összegének (330.000 forintnak) a megfizetésére köteles az állam javára, melyről az állami adóhatóság külön felhívást küld. A le nem rótt kereseti illeték továbbá fele részét (330.000 forintot) a felperesek teljes személyes költségmentessége miatt az állam viseli [a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13.§ (1) és (2) bekezdés 14.§].
- [23] A másodfokú eljárás költségeit illetően: a peresztesség- és nyertesség egyenlővé vált aránya miatt az I. rendű felperes köteles az alperes által lerótt 880.000 forint fellebbezési eljárási illeték fele összegének (440.000 forintnak) a megfizetésére az alperes részére.

[24] Mivel a felülvizsgálati kérelem a II. rendű felperes esetében alaposnak bizonyult, az alperes köteles a felperesek teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték fele összegének (550.000 forintnak) a megfizetésére az állam javára (külön felhívásra, a Kmr. 13.§ (2) bekezdésében foglaltak alapján), míg a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték másik fele összegét (550.000 forintot) az I. rendű felperes esetében a Kmr. 13.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint a 14.§-ban foglaltak alapján az állam viseli.

[25] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2018. december 5.

. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró,
dr. Varga Edit s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

BB

bíróági ügyintéző